

licet etiam dicant non posse vovere, quia non habent velle aut nolle, id solum confirmant ex legibus canonicis, ut Panorm., in cap. ult. de Voto, n. 3, et alii supra allegati. Denique idem docui in d. lib. 6 de Voto, c. 7. Et quoad obligationem civilem videtur per se clara, quia ipsamet civilis obligatio quoad institutionem et substantiam suam (ut sic dicam) est de jure humano; unde incapacitas illius ejusdem est juris. De naturali autem obligatione suaderi potest, quia traditio religiosa cum voto obedientiae non irritat vota vel alias naturales obligationes religiosorum ipso facto ex jure naturae. Ergo nec faciunt illa directe irritabilia ex natura sua. Antecedens probatur, quia juxta veram sententiam, traditam lib. 3 de Voto, c. 5, nunc talia vota sunt valida, et obligant donec irritentur; ergo non irritantur ipso facto jure naturae. Nec in hoc a nobis dissentiunt, qui putant talia vota a principio esse invalida; nam ipsi etiam hoc referunt in humanam institutionem, ut dixi. Consequentia vero probatur, quia, licet aliud sit irritare quam infirmare ipso facto obligationem, non est tamen major ratio ad unum quam ad aliud asserendum. Primo, quia non habet unum majorem connexionem intrinsicam cum professione religiosa, quam aliud.

15. Secundo, quia utrumque provenire debet ex potestate quasi dominativa, quam ex natura rei acquirit Praelatus religionis supra ipsam voluntatem religiosi, et actus ejus. Unde, si homo sua privata voluntate potest alteri illam subicere et donare, ut quidquid ipse postea velit facere vel promittere, possit alius irritare, ea ratione poterit illam alteri tradere, ut quidquid obligationis sibi imponere intentet sine Praelati obligatione, sit irritum et inane. Et consequenter, dicendum esset talem esse traditionem religiosam, quia revera erit magis perfecta, et religiosus intendit illam facere perfectam, quantum ex natura rei potest. Multo ergo verisimilius videtur, neutro modo fieri posse ut homo ratione utens se privet potestate se obligandi firmiter ad ea quae juste et honeste facere potest, solo suo arbitrio et auctoritate se privando dominio suae voluntatis quoad hanc partem, et illud in aliud transferendo; quando ergo religiose fit, sine adminiculo et favore legis ecclesiasticae non fit. Antecedens non potest evidenter probari (quantum ego assequor); est autem per se verisimillimum, quia res est gravissima et valde praeternaturalis, et exposita multis litibus et fraudibus,

nisi auctoritate publica roboretur. Et ita videmus nec in civilibus, nec in ecclesiasticis introductum, invenire tale genus dependentiae unius voluntatis personae jam utentis ratione ab alia, sine Reipublicae vel Ecclesiae auctoritate, ut constat in civilibus de voluntate minoris filii respectu parentis, vel pupilli respectu tutoris; et in spiritualibus in abrenunciatione voluntatis, de qua tractamus; semper enim ab auctoritate Ecclesiae ejusque approbatione pendet.

16. Dices: ubi sunt ecclesiastica jura, in quibus hic effectus fundetur seu instituitur? Item, si hic effectus non sequitur ex natura rei ex efficacia voluntatis propriae personae se alteri tradentis, non videtur Summum Pontificem illum introducere posse, seu instituire; quod si Pontifex non potest, non est in Ecclesia talis potestas, ut per se patet. Antecedens liquet, quia Pontifex non habet potestatem irritandi fidelium vota (ut suppono); ergo per solam potestatem jurisdictionis non potest talem irritationem introducere, infirmando vota religiosorum, vel eorum voluntatem, quoad hanc partem, inhabilitando. Denique retorquemus argumentum supra factum; quia, si Ecclesiae institutione factum est ut professio religiosa hunc habeat effectum, etiam potuisset instituere ut voluntas religiosi non esset capax illius obligationis naturalis, etiam irritabilis, sed ut ipso facto esset irrita; unde ergo constat hoc potius quam illud instituisse? Cum igitur hoc ostendi non possit, neutrum illi est tribuendum, cum probabilius credamus non omnes obligationes religiosorum ipso facto irritasse.

17. *Vide jura civilia.* — Ad satisfaciendum primae interrogationi, aliqui allegant c. *Monacho*, 20, q. 4. sed illud caput parum probat, ut notavi in lib. 3 de Voto, c. 5. Alii praecipue fundant hunc effectum in illa regula Canonum, quod *religiosus non habet velle nec nolle*; utique in quo a Praelato non pendeat, ut subjungitur, et tacite exponitur in d. c. *Si religiosus*, et indicatur in d. c. *Non dicatis*. Alii utuntur aequiparatione servi, qui, licet possit naturaliter obligari, non tamen ita firmiter quin possit dominus ejus obligationem irritare. Hoc tamen non est certum; si tamen verum est, satis est commoda aequiparatio. Addi etiam potest modum et effectum religiosae professionis nunquam fuisse in Ecclesia sine aliqua ejus approbatione et confirmatione; per quam etiam huic modo contrahendi inter religiosum et religionem, vel Praelatum,

dat robur et auctoritatem, sine qua efficax non fuisset; et ita hoc Ecclesiasticum jus seu institutio ejusdem Ecclesiae traditione sufficienter ostenditur.

18. Ad secundum respondemus, negando consequentiam; nam etiam Pontifex non potest irritare matrimonium factum, et tamen antecederet potest conditiones tradere, sine quibus matrimonium irritum sit. Idemque invenitur in professione religiosa, et in aliquibus votis simplicibus. Ratio vero est, quia difficilius dissolvitur vinculum semel factum et validum, quam impeditur ne fiat. Item, quia irritatio voti jam facti non est actus propriae jurisdictionis, sed domini, seu juris paterni. At vero modum contrahendi determinare, et gradum etiam obligationis vel acquisitionis domini praescribere, est actus jurisdictionis et superioris potestatis, quae in hoc particulari effectu, non est cur Ecclesiae denegetur.

19. Unde ad tertium fatemur habere Pontificem potestatem approbandi institutum religiosum, in quo ex vi professionis impediuntur voluntates religiosorum, ut valide se obligare, aut vovere possint, sintque talia vota non solum infirma, sed etiam irrita. Nihilominus tamen non credimus id fecisse, quia canones id non declarant, et suavius explicantur ac sufficienter de irritabilitate obligationis, potius quam de irritatione. Item, quia communis usus et consensus religionum ita explicat hunc effectum. Item, quia illa irritatio esset nimia, et (ut sic dicam) inhumana subjectio, statui religioso minime necessaria, imo neque conveniens; altera vero moderatio est, ut illi statui convenientissima. Unde potest argumentum illud retorqueri. Nam si hic effectus est quasi naturalis, ex vi traditionis fieret in summo gradu, seu quantum possibilis est; quia causae naturales agunt quantum possunt, et quia voluntates privatarum personarum in hoc non discernunt, sed se tradunt, quantum possunt, simpliciter et absolute, si hoc non pendet ab institutione et approbatione Ecclesiae. Unde quia hic effectus ab institutione et approbatione Ecclesiae fit, habet locum discretio; et ideo non cum summo rigore, sed cum convenienti moderatione hanc efficacitatem instituit, et professioni religiosae tribuit.

20. *Assertio secunda: dicta vis et solemnitas nunquam fuit ab Ecclesia attributa soli voto obedientiae, aut soli traditioni per se sumptis, sed principaliter voto.* — Dico secundo:

Ecclesia nunquam tribuit hanc vim, vel soli voto obedientiae separatim a traditione facto, nec soli traditioni per se sumptae, sed ut confirmatae per votum obedientiae, et principaliter propter illud. Ideoque dicta solemnitas per Ecclesiam introducta, et efficacia subjiciendi voluntatem religioni, in tali gradu et tali modo posita, ipsi voto obedientiae principaliter attributa est. Haec tota assertio est conformis auctoribus allegatis. Et prima et secunda pars ejus videntur notae ipso usu et traditione Ecclesiae, quia Ecclesia nunquam hoc instituit aut probavit, nisi in statu religioso; hic autem status non subsistit sine obedientiae voto, ut supra ostensum est; nec etiam constituitur ille status sine traditione, nec fortasse potest sine illa subsistere, saltem in completo gradu perfectionis. Et si forte aliquando extitit sine tali traditione, non constabat votis solemnibus, sicut nunc constat, ut postea dicemus. Ergo votum obedientiae non habet illam efficaciam nec solemnitatem, nisi traditionem religiosam supponat, et super illam cadat; nec e converso traditioni per se spectatae tanta perfectio vel efficacitas data est. Unde pars assertionis ultima, in qua hujus puncti resolutio consistit, facile suadet, quia hic effectus proprius est religiosae professionis, in qua traditio est quasi materiale, votum autem est veluti formale, quod non solum firmat obligationem parendi religioni, sed etiam illam complet, et maxime Deo consecrat, ideoque illi principaliter tribuitur abnegatio voluntatis, ut ex Augustino et Gregorio jam retulimus, et sumitur etiam ex Basilio, in regul. Fusi. disp., reg. 6 et 8, et idem tradunt omnes Patres de statu religioso scribentes, vel regulas ejus tradentes. Ergo merito dicta efficacitas voto obedientiae tribuitur, et illa ejus solemnitas constituitur.

21. *Difficultas in hac materia.* — Una tantum superest difficultas, quia invenitur votum obedientiae traditioni religiosae conjunctum, et eandem habens efficacitatem ita subordinandi voluntatem voventis praelato, ut sine illius consensu non possit firmiter obligari, et nihilominus non est votum solemne obedientiae; ergo istius voti solemnitas non in illa proprietate consistit. Antecedens ex voto obedientiae scholarium et coadjutorum Societatis Jesu verificatur, ut nunc suppono. Consequentia vero nota videtur, quia non potest forma inesse alicui, quin illum formaliter denominet. Ergo si illa est proprietas et solemnitas voti obedientiae, omne votum illam ha-

bens erit solemnē; et e contrario, si aliquod votum obedientiæ, illam proprietatem habens, non est solemnē, signum clarum est non esse illam voti hujus solemnitatem. Hæc autem difficultas jam in superioribus est in similibus expedita; concludit enim totam solemnitatem hujus voti non consistere in sola proprietate jam dicta, nude et præcise sumpta; sed includere vel supponere traditionem absolute perpetuam cum vinculo et obligatione irrevocabili ex utraque parte, utique religiosi et religionis, ita ut illa proprietas vel sit talis forma quæ non det voto illam denominationem solemnem, nisi perpetuum sit, nec ipsa sit solemnitas, nisi in ordine ad illud. Sicut curvitas non est simitas, nec dat illam denominationem, nisi tali materiæ, scilicet, naso; et effigies monetæ non dat illam denominationem, nec valorem, nisi tali materiæ, verbi gratia, argento. Vel certe, ut solemnitas hujus voti non sit tota hujus voti solemnitas, sed consummet seu integret illam simul cum absoluta voti perpetuitate. Vel denique, quia quando supponitur traditio utrinque irrevocabilis, votum etiam habet efficaciam ad introducendam incapacitatem perpetuam, votum autem simplex Societatis non inducit illam absolute perpetuam, et ideo non est moraliter ita efficax, ideoque non est solemnē, sicut in aliis declaratum est. Ubi etiam est ostensum, quomodo talis perpetuitas ex usu canonum, et communi modo sentiendi ad substantialem solemnitatem voti necessaria sit.

22. *An præter tria vota sint alia substantialiter solemnia.*—Hic vero restabat quæstio, an præter hæc vota sint alia solemnia propria et peculiari solemnitate substantiali. In quo habemus generalem doctrinam D. Thomæ 2. 2, q. 88, art. 7, ad 2 et 3, dicentis, non omnia vota esse apta ut solemnizentur; nam temporalia vota, et particularia, quæ sunt de particularibus actibus, ut votum peregrinationis, vel similia, non solemnizantur, sed illa tantum quæ perpetua sunt, et quodammodo universalia; quia per illa totaliter se homo subjicit divino obsequio. Et rationem reddit, quia solemnitas non solet adhiberi, nisi mutationi seu assumptioni status, vel simili mutationi stabili ac perpetuæ, quæ doctrina intelligenda est de solemnitate substantiali, ut ipse indicat in solutione ad 3. Nam accidentalitatis et externa aliis etiam contractibus, et votis etiam simplicibus adhiberi potest, et interdum ita fit, ut in superioribus

tactum est. Juxta vero communem et antiquum Ecclesiæ morem, et ordinarium jus, sola illa tria vota solemnizari consueverunt. Et ita dixit Durand., in 4, dist. 38, q. 1, num. 8, vota solemnia tantum esse circa illas tres materias, nempe castitatis, paupertatis et obedientiæ; et ita loquuntur alii antiqui, sed intelligendi sunt de facto, et pro suis temporibus, non de possibili. Sicut etiam (quod notandum est) solum votum castitatis clericorum in sacris solet separatum ab aliis solemnizari, quia ejus solemnitas minor quodammodo magisque accidentaria censetur. At vero reliqua tria vota religionis non tantum sola ipsa solemnizari consueverunt, sed etiam non solemnizantur, nisi simul; nec potest unum sine aliis solemnizari secundum ordinarium jus, quia nullum illorum solemnizatur, nisi in professione religiosa; professio autem religiosa sine tribus votis valida esse non potest. Et hoc est novum et optimum signum, quod tota hæc solemnitas sit ex Ecclesiæ institutione; nam sine dubitatione potuisset unum illorum votorum, præsertim castitatis, sine aliis solemnizari, non solum in sacri ordinis susceptione, sed etiam in aliis vivendi modis suo modo perpetuis, et stabilibus, si Ecclesia ita instituere et approbare voluisset. Quid enim impedit, aut quæ repugnantia in ea re cogitari potest? Certe nulla. Et fortasse aliquando ita usitatum fuit, ut postea videbimus. Simili ergo modo, licet tantum illa tria vota usque ad nostra tempora solemnizari consueverint, quia illa sola ad religiosum statum constituendum sufficiunt, nihilominus non repugnat alia solemnizari. Et in religione Patrum Sancti-Francisci-de-Paula, Minorum appellata, additur in professione quartum votum perpetuæ abstinentiæ quadragesimalis, quod solemnē esse indicatur, cum quartum votum appellatur. Et ita illud appellant Palacios, in 4, dist. 38, disp. 2; et Azor, d. lib. 12, c. 6, q. ult. Hoc autem posito, in quo ejus solemnitas consistat, illius instituti professores melius explicabunt. In professione item solemnem, quæ in Societate fit, quartum votum specialis obedientiæ ad Summum Pontificem in missionibus acceptandis et obeundis additur; quod votum tam in Constitutionibus Societatis, quam in Bullis Pontificiis solemnē appellatur. In quo autem ejus solemnitas consistat, illud institutum explicando tractabimus.

CAPUT XIV.

UTRUM SOLEMNITAS PROPRIA TRIUM VOTORUM ESSENTIALIUM SIT ETIAM DE SUBSTANTIA ET ESSENTIA RELIGIOSI STATUS.

1. *Usque ad tempora nostra, fuit multorum opinio, sine votis solemnibus non posse consistere religiosum statum.*—*Explicandus D. Thomas, et dicendum, esse locutum de facto, non de possibili.*—Hanc quæstionem simplici assertionem superius in c. 6 hujus libri, ad finem, definivimus; quia vero illam radiciter explicare et probare, non intellecta trium votorum solemnitate, non poteramus, ideo circa illius declarationem in præcedentibus capitulis, et ipsis nondum explicatis, cum aliqua fortasse præmatura anticipatione, necessitate coacti, immorati sumus; ideoque ad illam examinandam et probandam nunc reverti necesse est. Nam usque ad tempora nostra, et Gregorii XIII, Pontificis Maximi, multorum opinio fuit, sine illis tribus votis solemnibus, proprie et substantialiter statum religiosum subsistere non posse, ac subinde illam solemnitatem esse de essentia religiosi status; sub essentia nunc comprehendendo quidquid ad illius status constitutionem simpliciter necessarium est. Soletque hæc opinio tribui D. Thomæ 2. 2, q. 184, art. 5, qui locus non cogit, ut jam vidimus; citatur etiam in q. 189, art. 2, ad 1, ubi ait, *duplex esse votum religionis: unum solemnē, quod hominem facit monachum, vel religiosum; aliud simplex, quod non fit aliquis monachus vel religiosus, sed solum obligatur ad religionis ingressum.* Qui etiam locus non omnino cogit, quia non loquitur D. Thomas de omni voto simplici, sed de illo quo de futuro promittitur religionis ingressus, de quo clarum est non posse religiosum constituere, sicut votum castitatis non facit castum; nec etiam dicit votum solemnē esse necessarium ad religiosum constituendum, sed solum dicit per vota solemnia fieri hominem religiosum; unde non sequitur aliter fieri non posse. In hoc autem videtur favere D. Thomas, quod tantum illa duo membra distinguit, et ita non agnoscit tertium genus votorum, quæ solemnia non sint, nec tantum simplex de futuro statu, sed simplicia constitutiva religiosum. Dicit tamen potest, D. Thomam illa omisisse, quia suo tempore non erant in usu, et quæstionem de possibili non disputabat. Allegari etiam solet

in eadem 2. 2, q. 188, art. 7, in corpore, et ad 2, quatenus ait, solemnitatem adhibendam esse voto, quo totaliter homo consecratur; sed non constat an de substantiali, vel externa et accidentali solemnitate loquatur; nec etiam dicit illam esse necessariam, sed de facto adhiberi, quod fieri potest quia decet, vel quia melius est, licet non sit necessarium. Fitque hic sensus verisimilis, quia ibi indifferenter loquitur de voto continentiæ clericorum, et aliis; cum tamen constet non fuisse necessarium, ut votum clericorum fuerit solemnē illo rigoroso modo, sicut sæpe in superioribus diximus. Itaque in hac re non habemus D. Thomam nobis adversantem.

2. Illam vero sententiam videtur supponere Cajetanus, 2. 2, q. 188, a. 1, dum ait, nomine religionis, seu religiosi status præcipue dicti, significari statum personarum tria vota solemnia profitentium; et licet addat verba illa, *proprie dicti*, intelligit de proprietate, quæ in vera rei existentia fundatur; nam alios modos vivendi cum illis tribus votis negat esse status religiosos, quia vota illa simplicia sunt. Apertius et constantius docuit hanc sententiam Soto, lib. 7 de Just., q. 1, art. 4 et 3, eandemque moderni frequentius secuti sunt. Idemque communiter sentire videntur Summistæ, verb. *Religio*, et *Religiosus*, cum propriam religionem dicunt esse communitatem approbatam, in qua fit vera professio cum tribus votis solemnibus, vel substantialibus, quod in idem redire videtur; quia, juxta definitionem Bonifacii, vota in tali professione facta solemnia sunt. Et sic etiam docuit expresse Navar., Comment. 1 de Reg., n. 18, 24 et 25, agens de voto paupertatis, et addit idem esse de voto castitatis. Unde pro eadem sententia possunt allegari Innoc., Hostiens., Panor., et alii, in Rubr. de Reg.; et Felin., in c. *Ecclesiæ S. Mariæ*, de Const., 1, et in c. *Tua nos*, de Jurejur. Vide Anch., in c. 1 de Reg. jur., in 6, § *Quod si*, in fin.; et in c. *Præsens clericus*, 20, q. 3; et Rebuff., in Practic., tit. de Regul. ad prælationis nominationem, § 1, verb. *Religiosi*; et Jul., l. *Inter publica*, 17, ff. de Verborum significat.

3. Fundamentum primum hujus sententiæ esse potest idem fere quod a prædictis auctoribus insinuat, quia status religionis non constituitur, nisi per tria vota substantialia in professione religiosa facta; sed talia vota sunt solemnia; ergo ille status non constitui-